

Handläggare
Susanna Nyttell
Telefon: 08-50825138**Till**
Socialnämnden
2025-10-21

Remiss av Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/836

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) hör sex handlingsplaner, varav en är Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030.

Kommunstyrelsen har remitterat handlingsplanen till socialnämnden för yttrande.

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde hör ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål och för varje resultatmål finns och ansvariga nämnder angivna.

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030. Arbetet med en öppen, jämställd och jämlik stad fri från diskriminering och rasism behöver prioriteras och vara likställt i hela staden, vilket innebär behov av stadsövergripande samordning och stöd.

Förvaltningen delar handlingsplanens syn att stadens medarbetare behöver mer kunskap om hbtqi-personers rättigheter, och framhåller att utbildningar som tas fram måste vara genomförbara utifrån olika verksamheters förutsättningar, och svara mot olika verksamheters skiftande behov. Förvaltningen ser också positivt på att frågor som rör hbtqi-personers utsatthet för våld lyfts fram, då det är ett viktigt utvecklingsområde för staden.

Bakgrund

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) antogs av kommunfullmäktige 2024-12-16.

Programmet fungerar som paraply för sex tillhörande handlingsplaner, varav en är Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030. Kommunstyrelsen har remitterat handlingsplanen till socialnämnden för yttrande.

MR-programmets övergripande mål är att Stockholm är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism. Programmet och de tillhörande handlingsplanerna har tre fokusområden som tillsammans utgör grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare och säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs i stadens verksamheter:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Arbetet med att uppnå målet med MR-programmet och dess handlingsplaner är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen *Lämna ingen utanför*. Alla nämnder och bolagsstyrelser i Stockholms stad har ansvar för att säkerställa de mänskliga rättigheterna i sina verksamheter och arbetet ska vara systematiskt och sammanhållet.

Ärendet

Bakgrund och inledning

Handlingsplanens övergripande mål är att: *"Staden säkerställer att stockholmare har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika."* I handlingsplanen uttrycks detta också som hbtqi-personers rättigheter. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030.

Hbtqi är ett samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera personer och intersexpersoner. Gemensamt för hela gruppen är att alla bryter mot normer om kön och/eller sexuell läggning, men det framhålls i handlingsplanen att det inte är en homogen grupp. Handlingsplanen konkretiserar arbetet med lika rättigheter för hbtqi-personer och stadens ansvar för att motverka hbtqi-personers utsatthet för diskriminering.

I inledningen av handlingsplanen finns en lista med definitioner av olika begrepp, samt beskrivning av andra styrdokument och internationella konventioner. Handlingsplanen konstaterar att de senaste årtiondena har inneburit en ökad tillgång till rättigheter, förstärkt skydd mot diskriminering, ökad synlighet och fler möjligheter till gemenskap för hbtqi-personer i Sverige. Samtidigt är målgruppen mer utsatt för diskriminering, trakasserier samt hot och våld, vilket kan leda till sämre psykisk och fysisk hälsa samt

sämre levnadsvillkor. Det finns en särskild utsatthet för hbtqi-personer med utländsk bakgrund, med annan hudfärg än vit och för de som har en funktionsnedsättning. Det finns brister i bemötandet av hbtqi-personer inom samhällsinstanser som polisen, socialtjänsten och vården, och hbtqi-personer uppger ett lägre förtroende för stöd och hjälpinsatser än majoritetsbefolkningen.

Ansvarsfördelning och uppföljning

Alla nämnder och bolagsstyrelser har ansvar för genomförandet av handlingsplanen, och kommunstyrelsen ansvarar för övergripande samordning, stöd och uppföljning i implementeringen av den. Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med ordinarie uppföljningsprocesser synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med hbtqi-personers rättigheter. Stadsledningskontoret kommer vartannat år göra en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter, och i detta ingår att följa upp de handlingsplaner som är kopplade till programmet.

Fokusområden, mål och ansvariga nämnder

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden. Till varje fokusområde hör effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas och resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter. För varje resultatmål finns och ansvariga nämnder angivna.

Fokusområde: Kunskap och information

I MR-programmet lyfts att stadens alla verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om hbtqi-personers rättigheter och att vissa verksamheter därutöver kan behöva olika former av fördjupad kunskap, beroende på verksamhetens uppdrag och målgrupp. Stadens verksamheter ska också enligt programmet informera om de rättigheter som stockholmarna har samt om hur staden arbetar för att säkerställa dessa. I handlingsplanen framhålls att staden ser fortsatta behov av insatser för att säkerställa goda kunskaper om hbtqi-personers rättigheter och levnadsvillkor bland stadens medarbetare, samt för att sprida information till rättighetsbärarna om deras rättigheter. I handlingsplanen nämns att kommunstyrelsen under 2025 har i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Syftet är att ge fler verksamheter möjlighet att ta del av en utbildning och att erbjuda verksamheter att diplomera sig med hjälp av utbildningen.

Under fokusområdet nämns exempel på kunskapshöjande insatser, och det framhålls att transpersoners levnadsvillkor och särskilda utsatthet, samt bemötande av personer som riskerar att bli utsatta utifrån flera diskrimineringsgrunder, särskilt ska prioriteras vid utformningen av kunskapshöjande insatser. Socialnämnden är en av

de nämnder som har ett särskilt ansvar att ”bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial inom sina områden samt att vid behov utveckla nya kunskapshöjande insatser.”

Inom fokusområdet finns två effektmål och fem resultatmål:

Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Effektmål 1: Stadens medarbetare bemöter alla invånare respektfullt och anpassat efter individens behov – oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika.	
Resultatmål: Stadens medarbetare har god kunskap om hbtqi-personers rättigheter och vad det innebär för verksamheten.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
Resultatmål: Stadens medarbetare har god kunskap om transpersoners levnadsvillkor och särskilda utsatthet.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
Resultatmål: Stadens medarbetare har god kunskap om bemötande av personer som riskerar att bli utsatta utifrån flera diskrimineringsgrunder.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
Resultatmål: Verksamheter i staden samt stadens alla pedagogiska verksamheter diplomerar sig med hjälp av stadens diplomutbildning.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
Effektmål 2: Det är tydligt för hbtqi-personer att stadens verksamheter är tillgängliga för dem.	
Resultatmål: Stadens verksamheter synliggör – både fysiskt och digitalt – kunskap om hbtqi-frågor.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Fokusområde: Velfärd och service

Av MR-programmet framgår att stadens välfärd och service ska planeras och utformas för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras. I handlingsplanen framhålls att staden behöver säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras både i verksamhet som drivs i stadens egen regi och i verksamhet som drivs i upphandlad form, och att målen därför är relevanta även i upphandling och utförande av externa leverantörer. Det kan exempelvis handla om att ställa krav på leverantörers kompetens om hbtqi-personers rättigheter och levnadsvillkor.

Fokusområdet är indelat i fem underrubriker: Skola och förskola, Socialtjänst och andra verksamheter som möter hbtqi-personer, Öppna verksamheter inom välfärdsområdena, Kultur, idrott och

fritid samt Offentliga miljöer. Nedan redogörs för innehållet i avsnittet Socialtjänst och andra verksamheter som möter hbtqi-personer, där socialnämnden är en av de ansvariga nämnderna för flera mål. I detta avsnitt framhålls att vård och omsorg ofta är präglade av hetero- och cis-normativa antaganden, vilket riskerar leda till att hbtqi-personer upplever sig osynliggjorda och diskriminerade. Likaså lyfts att Hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck och hatbrott, som en följd av samhällets diskriminering och marginalisering, kan befinna sig i en situation som innebär en särskild sårbarhet.

Till det här avsnittet hör följande effekt- och resultatmål:

Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Effektmål 1: Staden säkerställer lika tillgång till stöd, vård och omsorg oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika.	
Resultatmål: Stadens verksamheter förebygger och bekämpar diskriminerande fördomar, beteenden, språkbruk och bilder.	Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden , äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, Stiftelsen SHIS Bostäder och Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Stadens äldreomsorg identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera äldre hbtqi-personer.	Särskilt ansvariga: Äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Stadens verksamheter har arbetssätt för att upptäcka hbtqi-personer som utsätts för våld, exempelvis våld i nära relation, hedersrelaterat våld och hatbrott, och säkerställer lika tillgång till skydd, stöd och hjälpinsatser som för heterosexuella cis-personer.	Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden , utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna

Fokusområde: Delaktighet och inflytande

Av MR-programmet framgår att stadens verksamheter ska erbjuda stockholmare möjlighet till delaktighet och inflytande, särskilt grupper och personer som riskerar att lämnas utanför. Det handlar både om att skapa tillit och förtroende för det demokratiska systemet och stadens verksamheter, samt om att inkludera invånares kunskap och erfarenheter i stadens utvecklingsarbete. I handlingsplanen framhålls att staden ska öka kunskapen om hbtqi-personers upplevelser av välfärdsverksamheter och offentliga

miljöer, samt identifiera utmaningar och behov som hbtqi-personer upplever i förhållande till dem. Detta kan exempelvis ske genom att använda brukarenkäter samt olika former av dialoger med civilsamhällsorganisationer eller enskilda individer.

Inom fokusområdet finns två effektmål och tre resultatmål:

Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Effektmål 1: Verksamheter som möter medborgare har god kunskap om hbtqi-personers upplevelser av stadens välfärd och service.	
Resultatmål: Stadens verksamheter arbetar med enkäter, intervjuer och referensgrupper för att särskilt fånga hbtqi-personers behov och erfarenheter.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
Effektmål 2: Staden har långsiktiga samarbeten med civilsamhällsorganisationer som företräder hbtqi-personers rättigheter.	
Resultatmål: Stadens verksamheter samarbetar med civilsamhällsorganisationer kring insatser som synliggör och främjar hbtqi-personers rättigheter.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
Resultatmål: Staden har en återkommande dialog med civilsamhället i hbtqi-frågor.	Särskilt ansvarig: Kommunstyrelsen

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 oktober 2025 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 oktober 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030. Arbetet med en öppen, jämställd och jämlik stad fri från diskriminering och rasism behöver prioriteras och vara likställt i hela staden. Sammanlagt tas sex olika handlingsplaner fram kopplat till MR-programmet, vilket innebär ett stort antal styrdokument för stadens verksamheter att förhålla sig till, och många olika mål att arbeta med och följa upp. Förvaltningen håller med om vikten av att lyfta fram olika perspektiv i MR-arbetet, men efterlyser samtidigt stadsövergripande samordning och stöd i implementering och uppföljning av MR-programmet och tillhörande handlingsplaner.

Handlingsplanen har en tydlig struktur och utgår från samma fokusområden som MR-programmet. Den innehåller också tydliga

mål och ansvariga nämnder för respektive mål vilket underlättar i implementeringen. MR-programmets fokusområden går till stor del hand i hand med intentionerna i den nya socialtjänstlagen, och det finns därför möjlighet att samordna arbetet med implementering av den nya lagen och genomförandet av MR-programmet och handlingsplanerna, för att stärka båda processerna.

Behov av utbildning

Förvaltningen delar handlingsplanens syn att en förutsättning för att stadens medarbetare ska kunna arbeta i enlighet med program och handlingsplaner är att de får mer kunskap om mänskliga rättigheter och om hbtqi-personers rättigheter. Förvaltningen ser att det är viktigt med en stadsövergripande utbildning som säkerställer att stadens medarbetare har samma grundläggande kunskap och information om hbtqi-personers rättigheter. En sådan kan sedan kompletteras med ytterligare utbildning utifrån verksamheters olika förutsättningar och behov. Det är viktigt att staden följer upp att utbildningen genomförs och vilka effekter den får. Förvaltningen ser därför positivt på att kommunstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Det är viktigt att en sådan utbildning är flexibel och anpassningsbar för att alla verksamheter ska ha möjlighet att ta del av den. Socialnämnden är en av de nämnder som har ett särskilt ansvar att ”bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial inom sina områden samt att vid behov utveckla nya kunskapshöjande insatser.” Förvaltningen ser ett behov av samverkan och stöd från stadsledningskontoret i detta arbete.

Begreppet minoritetsstress nämns i handlingsplanen, men förklaras inte och ingår inte i handlingsplanens lista med definitioner.

Kunskap om och förståelse för minoritetsstress har stor betydelse för att kunna ge ett bra bemötande och stöd, bland annat till hbtqi-personer. Förvaltningen önskar att begreppet minoritetstress förtydligas i handlingsplanen, inom fokusområdet kunskap och information.

Hbtqi-personers utsatthet för våld

Fokusområdet ”välfärd och service” är indelat utifrån olika verksamhetsområden vilket underlättar för läsningen och implementeringen av handlingsplanen. Frågor som rör Hbtqi-personers utsatthet för våld lyfts särskilt fram, bland annat i ett av resultatmålen, där socialnämnden är en av de särskilt ansvariga nämnderna. Det här är ett viktigt utvecklingsområde för socialtjänsten i staden, som också går i linje med arbetet inom Bryt upp – sammanhållet stöd för våldsutsatta (tidigare Bryt upp-programmet) som i år har fokus på särskilt utsatta grupper. Kunskap och kompetens inom detta område behöver utvecklas i samverkan med civilsamhället, både inom socialtjänsten och i andra

verksamheter, för att säkerställa att våldsutsatta och våldsutövare kan identifieras och får möjlighet till stöd.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-10-10
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-10-10